

Сухіх Л.О.,

*кандидат філософських наук,
доцент кафедри культурних
універсальій Харківського
національного університету
сільського господарства імені
Петра Василенка*

Мокрецова Н.Я.,

*кандидат філософських наук,
доцент кафедри філософії,
історії та соціальних наук
Харківський національний
аграрний університет ім. В.В.
Докучаєва*

ФІЛОСОФСЬКЕ ЗНАЧЕННЯ ОСВОЄННЯ КУЛЬТУРИ У ФІЛОСОФІЇ ТУРИЗМУ

У статті аналізується філософія туризму як одна із специфічних різновидів соціальної філософії. Автор показує ряд філософських підходів до аналізу сфери туристичної діяльності: антропологічний підхід, аксіологічний підхід, екзистенціальний підхід. Автор приходить до висновку, що діяльна природа туризму є чинником реалізації творчих потенцій людини, засобом її самовдосконалення та самореалізації.

Ключові слова: антропология туризму, аксіология туризму, екзистенціальний вимір туризму, діяльна природа туризму, гуманістична функція туризму.

В статье анализируется философия туризма как одна из специфических разновидностей социальной философии. Автор показывает ряд философских подходов к анализу сферы туристической деятельности: антропологический подход, аксиологический подход, экзистенциальный подход. Автор приходит к выводу, что деятельностная природа туризма является фактором реализации творческих потенций человека, средством ее самосовершенствованию и самореализации.

Ключевые слова: антропология туризма, аксіология туризма, екзистенціальное измерение туризма, діяльна природа туризму, гуманістическая функція туризму.

The article analyzes the philosophy of tourism as one of the specific varieties of social philosophy. The author shows a number of

philosophical approaches to the analysis of the sphere of tourism activity: anthropological approach, axiological approach, existential approach. The author comes to the conclusion that the activity nature of tourism is a factor in the realization of creative potential of a person, a means of self-improvement and self-realization.

Key words: *tourism anthropology, tourism axiology, existential dimension of tourism, activity nature of tourism, humanistic function of tourism.*

Філософія туризму є одним із специфічних різновидів соціальної філософії. Ця галузь науки має за мету досліджувати туризм як соціокультурний феномен у конкретних історичних умовах. Побудова нової галузі науки про туризм має базуватися на філософському підґрунті та необхідності напрацювання методологічного апарату розвитку такого виду знання. Філософія туризму як особлива галузь знання взаємодіє з іншими соціогуманітарними дисциплінами, такими як економіка туризму, соціологія туризму, психологія туризму, педагогіка туризму, праксеологія туризму (практична діяльність у туристській сфері) та іншими дисциплінами.

Філософія туризму здійснює ряд підходів до аналізу сфери туристичної діяльності: антропологічний підхід (сенс людського життя), аксіологічний підхід (формування цінностей), екзистенціальний підхід (туризм як «друге життя» людини, як спосіб позбавитися від тягара повсякденності).

Антропологія туризму – це розділ у сфері філософії туризму, де досліджуються інтереси, потреби, цінності та ідеали людини як

основний мотив її діяльності. Туризм виступає проявом способу життя людини, людина розкривається через осягнення інших культур, розвиває та проявляє свою особистість. В складі суто людських інтересів полягає потреба до туристських подорожей. Людське єднання через туризм, а також причетність конкретної особистості до цього процесу надихає на подорожі. Потреби людини мають свою структурну ієрархію: матеріальні потреби, соціальні потреби та духовні. Саме у сфері туризму виникає можливість їх комплексного задоволення та різнобічного розвитку.

Аксіологія туризму досліджує формування світоглядних установ людини, що подорожує. Під впливом дотику до інших соціокультурних світів здійснюється трансформація та збагачення світоглядних уявлень особистості, її ціннісних орієнтацій, її розуміння сенсу життя. Формується нове світосприйняття, нове ставлення суб'єкта туристської діяльності до життя. У процесі туристичної діяльності відбувається сприйняття, осягнення, інтерпретація цінностей іншої матеріальної та духовної культури, іншого соціокультурного середовища. Здійснюється розшифрування смислів та розкодування символів інших культур, залучення до загальнолюдських смислів та цивілізаційних цінностей, осягнення варіативності культурного середовища.

Екзистенціональний підхід у межах філософії туризму досліджує характер людського спілкування. Завдяки формуванню

туристських контактів, мандрівкам, подорожам складається вселюдська мережа міжіндивідуальних комунікацій, формується єдина культура спілкування. Туризм стає чинником інтеграційних процесів сучасного світу. Філософія туризму висвітлює тему глобальних проблем сучасності та ролі туристської діяльності у глобальних процесах. Відбувається глобалізація економічних, політичних, етнічних, культурних взаємозв'язків на планеті. Ці процеси мають довготривалий та достатньо суперечливий характер, що призводить до необхідності їх постійного дослідження. Туризм виступає чинником пом'якшення суперечностей у сучасному світі, встановлює відносини взаєморозуміння та довіри між етносами, народами та країнами.

Філософія туризму фіксує ряд функцій, що належить цієї сфери людської діяльності. Насамперед це виховна, смислоутворююча, етична та основна - гуманістична функція туризму. Особлива гуманістична функція туризму полягає у зміцненні потенціалу людського спілкування. Останні століття суспільство зіткнулося з проблемою захисту людської гідності, необхідності повороту до затвердження людської сутності – саме гуманістичного ставлення до людини. Гуманістична складова туризму у рішенні цієї проблеми дуже суттєва. Такі людські цінності як солідарність, дружелюбність, дипломатичність у спілкуванні, злагода між людьми, свобода спілкування, інформаційна жага – ефективно реалізуються у туристичній

діяльності. Професіонал, майстер, менеджер з туризму сам має втілювати такі якості і має формувати їх у тих, хто подорожує. Туризм допомагає надихнути нове життя, нові співвідносини у сучасному суспільстві, прирощує обсяг людських взаємин. Туризм виступає найдемократичнішою формою людських стосунків, де воля та бажання кожного можуть здійснитися. Діалогічна культура спілкування знаходить місце у туристичній діяльності. Життєві істини затверджуються у процесі людського спілкування.

Діяльнісна природа туризму є чинником реалізації творчих потенцій людини, засобом її самовдосконалення та самореалізації. Вивчення історичних та культурних пам'яток, відвідування функціонуючих закладів культури має величезне значення для самоосвіти та самовиховання індивідів-подорожуючих, а також для об'єднання самого туристичного співтовариства. Різноманітність туристичних дій стає підвалиною для розвитку світоглядних та ціннісних орієнтацій людини. Туристична діяльність спрямовує практичні наміри індивідів на обмін діяльністю, комунікацію та співробітництво як всередині туристичної групи, так і з представниками місцевого соціуму (пересічними громадянами, обслуговуючим персоналом, політичною та культурною елітою).

Туризм виступає чинником піднесення матеріального добробуту, механізмом розв'язання соціальних проблем, різновидом цивілізованої екологічної діяльності. Туризм – це

сфера діяльності, що сприяє збереженню природи, формуванню екологічної культури. Туризм сприяє економічному співробітництву, розв'язанню соціальних і політичних проблем, зниженню напруження між соціумами, гуманізації відносин між індивідами, соціальними групами, етносами, країнами. Туризм створює передумови для вироблення стратегії розвитку людства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гуманізм: сучасні інтерпретації та перспективи. К., 2001.
2. Квартальнов В. А. Теория и практика туризма. М., 2003.
3. Пазенок В. С Філософія туризму // Туризм у ХХІ столітті. Матеріали міжнародної конференції. К, 2002.
4. Зорин И. В. Феноменология путешествий (философия путешествий). М., 2004.